

חוקן ע"י סוכל עיין הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים • מיקוד 91430

טל/פקס 6515004 (אחה"צ) daf@dafyom.lco.il

מנחות דף ל"ח ע"א

האם התכלת מעכב את הלבן או להיפך באופנים דלהלן?

כשעשה ד' חוטים רק מאחד מהם ¹	כשהקדים בסדין ² לבן לתכלת	
מעכב	אינו מעכב	לרבי
אינו מעכב	אינו מעכב	לחולקים על רבי ³

מנחות דף ל"ח ע"ב

האם המצוה להקדים לבן לתכלת⁴ היא גם באופנים הבאים? [תד"ה לא].

בטלית צמר לבנה	בסדין פשתן לבן	
מצוה להקדים	מצוה להקדים	לשיטת רש"י ותוס' ⁵
אין מצוה להקדים ⁵	מצוה להקדים	ליש מפרשים בתוס'

נפסקו מהענף מספר חוטים כדלהלן, מה הדין? [לשיטת ר"ת בתד"ה אלא].

כשנפסקו ג' מתוך ח'	כשנפסקו ב' מתוך ח'	
פסול ⁷	לרבי: כשר לרבנן: פסול	ליש לדקדק שתוס' ⁶

¹ כן פירש"י שמייירי שעלה עכ"פ לכל הארבע חוטים ממין אחד, ולא מיירי באופן שהטיל רק ב' חוטים ממין האחד ומהמין השני לא הטיל בכלל, דאינו דומה לתפילין ששם מיירי שהניח רק של יד בלא של ראה, ובתד"ה התכלת האריכו הרבה בזה.

² הכי נקטין בעמ' ב' - ומשום דסתם סדיר לבן הוא. וראה בשטמ"ק אות ג', דלאו דוקא סדין אלא כל טליתות הוא כן, מלבד בטלית שכולה תכלת, ועיי' בתד"ה לא ובטבלא הבאה.

³ לקמן בסוף עמ' ב' מבואר שהוא ר' יצחק משום ר' נתן שאמר משום ר' יוסי הגלילי שאמר משום ר' יוחנן בן נורי.

⁴ ובלהפך, להקדים תכלת ללבן, בזה נחלקו רמי בר חמא ורבא האם בטלית שכולה תכלת יש להקדים את התכלת, שלרמב"ח יש להקדים, ורבא ס"ל שהצבע אינו גורם ואין להקדים את התכלת, אלא שגם אם כולה תכלת צריך להקדים את הלבן.

⁵ ס"ל שאמרה הגמ' "לא צריכא אלא לסדין בציצית דמצוה לאקדומי לבן ברישא", הוא בדוקא. אבל בטלית צמר אפי' לבנה אין מצוה להקדים ללבן, ודוקא בסדין פשתן יש מצוה להקדים לחוט לבן היות שהם מינו, אבל בצמר אדרבא התכלת הוא מינו ולא הלבן. והקשו על זה תוס', דא"כ מאי קשיא לגמ' היכי משכח"ל שאין התכלת מעכב ללבן אבל מצוה להקדים לתכלת, הא משכח"ל בטלית צמר שמצוה לפי פירושם להקדים לחוטי תכלת שהם מין הטלית, ולא לחוטי הלבן שאפשר שהם חוטי פשתן [לפי מה שפשטנו לקמן שחוטי פשתן פוטרם בשל צמר].

⁶ כתבו תוס' דיש לדקדק דסוגיא זו שאמרה שהמשנה באה לאשמועינן דאין התכלת מעכב את הלבן וכן להיפך, דאיירי בגרדומים, שגרדומי תכלת מועילים להיות שיור ללבן וכן להיפך, הוא דוקא לרבי דס"ל שתכלת ולבן הם מצוה אחת, אולם לרבנן דס"ל דהם ב' מצוות, א"כ אין אחד יכול להיות שיור לשני, ואם אפי' חוט אחד נפסק יהיה פסול.

⁷ וביאר ר"ת דגם לרבי יהיה פסול, דיש לחוש שג' חוטים שנפסקו מתוך ח' הם משלושה חוטים כפולים, וא"כ חסר כאן גם מהחוטים שכנגד התכלת וגם מאלה שכנגד הלבן שבזה לכו"ע פסול.

חוכן ע"י סוכל עיין הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים • מיקוד 91430

טל/פקס 6515004 (אחה"צ) daf@dafyom.il

פסול	כשר ⁸	למיהו נראה שבתוס'
------	------------------	-------------------

מנחות דף ל"ח ע"ב - המשך

היכן צריך שישאר כדי עניבה להכשירו מדין גרדומי ציצית? [תד"ה כיוון].

לרבא	לבני ר' חייא	
עניבה מהגדיל	עניבה מהענף	לרש"י ⁹
עניבה מהגדיל	עניבה מהגדיל	לתוס' ¹⁰

⁸ דס"ל דכל שכן שיש להכשיר לרבנן, דאם ס"ל דאין מעכב אם נתן רק ב' חוטים וזה הכוונה דאין התכלת מעכב את הלבן, [ולא כפירש"י במשנתנו], אי"כ אלה החוטים שנפסקו יש לחושבם כמאן דליתנהו ולא יפסלו. ואם נפרש שגם לרבנן צריך ד' חוטי לבן [כפולים - וכפירש"י במשנה], אי"כ כל הד' חוטים הם מצוה אחת, ולכך אפשר שחלק מהגרדומים יועילו להכשיר לאחרים וכמו דאמרין לרבי.

⁹ רש"י פירש שרבא שאמר שמזה שכשרים גרדומי ציצית ש"מ שצריך לקשור על כל חוליא וחוליא, דאם נאמר שסגי רק בקשר אחד בסוף כשגומר את כל החוליות ומתחיל הענף, הרי ברגע שישאר רק גרדומי ציצית יותר הקשר, אלא ע"כ שיש עוד קשרים על כל חוליא. ולכאורה אם נשאר כדי עניבה מהענף של הציצית - לא יותר הקשר בגלל זה, ולכן למד רש"י שרבא חולק על ר' חייא וס"ל שכדי עניבה אינו מהענף שהוא הפתיל אלא מהגדיל עצמו - ולכך אם נשאר הגרדומים ויש רק קשר אחד - יותר הקשר. למדנו מזה, שס"ל לרש"י שבני ר' חייא שאמרו גרדומי ציצית כשרים, ס"ל שצריך להשאיר עניבה מהענף ולא סגי מהגדיל, ורק רבא הוא שחולק וסובר של"צ.

¹⁰ תוס' ס"ל שאין מחלוקת בדבר, וגם ר' חייא ס"ל שכדי עניבה הוא מהגדיל.